

MITÄ OSTEOPATIA ON?

OSA 1: OSTEOPATIA SUOMESSA

Johdanto

Suomessa on laillistettujen terveydenhuollon henkilöiden, kuten lääkärien ja fysioterapeuttien, lisäksi nimikesuojattuja terveydenhuollon ammattilaisia, joista osa on keskittynyt manuaaliseen eli käsillä tehtävään hoitoon. Näitä manuaaliterapian ammattialoja ovat osteopatia, naprapatia ja kiropraktiikka sekä koulutettu hieronta. Koulutetuille hierojille ei ole koulutuksen laajuutta koskevia vaatimuksia, vaan heidän tulee suorittaa näyttötutkinto nimikesuojauksen saamiseksi. Hierojien koulutus on tyypillisesti kestoltaan 6–12 kuukautta. Sen sijaan muilla manuaaliterapian aloilla koulutusvaatimuksena on vähintään 240 opintopisteen laajuinen suoritettu koulutus. (Valvira 2021c.)

Pitkän koulutuksen aloista osteopatia on Suomessa suurin, ja opetusta järjestetään yhdessä ammattikorkeakoulussa ja kahdessa yksityisessä oppilaitoksessa. Naprapatiaa opetetaan ammattikorkeakoulussa Kotkassa. Kiropraktiikkaa ei Suomessa voi opiskella, vaan Suomessa toimivat nimikesuojatut kiropraktikot ovat saaneet koulutuksensa ulkomailla.

Tässä katsauksessa tutustutaan lyhyesti osteopatian historiaan. Lisäksi perehdytään suomalaisen osteopatian aiempiin ja nykyisiin koulutuksiin ja valmistuneiden määrään sekä osteopatian edunvalvontajärjestöihin.

Historia

Osteopatia syntyi 1800-luvun lopulla sen aikaista lääketiedettä vastustavaksi vaihtoehtoiseksi hoitomuodoksi Yhdysvaltojen Keskilännessä. Alkuperäiseen osteopatiaan eivät kuuluneet lääkkeet eivätkä kirurgiset operaatiot, vaan tavoitteena oli manuaalisella hoidolla parantaa lääketieteen piiriin kuuluvia sairauksia, kuten astmaa, infektiota ja verenkiertohäiriöitä. Osteopatian kehittäjä Andrew Taylor Still (1828–1917) oli alun perin saanut oppinsa lääkäri-isältään ilman muodollista koulutusta ja toimi tämän jälkeen vuosikymmeniä eräänlaisena maalaislääkärinä tai välskärinä ja Yhdysvaltain sisällissodassa myös kirurgin avustajana. Hän oli kuitenkin pettynyt sen aikaisiin lääketieteellisiin hoitomuotoihin niiden vaarallisuuden ja tehottomuuden vuoksi ja hylkäsi lääkärin ammatin. Yhdistelemällä jäsenkorjauksen tekniikoita, magneettiparannusta ja erilaisia vaihtoehtohoitoja hän kehitti oman anatomiaan pohjaavan hoitomuotonsa ja nimesi sen osteopatiaksi. Ensimmäinen osteopatian oppilaitos perustettiin vuonna 1892 Kirksvilleen Missourin osavaltioon. Nopeasti osteopatian koulutus alkoi täältä levitä myös muihin osavaltioihin. (Still 1897, 94–95, 102–103, Still 1910, 436–439, Ylinen ym. 1996, Gevitz 2004, 17–24, AT-SU 2021.)

Vaikka osteopatia kehittyi alun perin lääketieteen vastavoimaksi, jo 1900-luvun alussa osteopatia alkoi synnyinmaassaan lähentyä lääketiedettä. Syynä tähän oli lääketieteen harppausmainen kehittyminen eteenpäin useiden uusien, tehokkaampien hoitomuotojen tullessa käyttöön. Tämä osteopatian ja lääketieteen lähentyminen huipentui Yhdysvalloissa siihen, että viime vuosisadan loppuun mennessä osteopaattiset lääkärit (DO) olivat jo yhtenäisessä asemassa lääkärin (MD) kanssa. Molemmat ammattikunnat toimivat nykyään niin perus- kuin erikoissairaanhoidossa, tekevät diagnooseja ja määräävät lääkkeitä sekä tekevät kirurgisia operaatioita. Koulukunnat kuitenkin opiskelevat eri yliopistoissa ja saavat eri toimiluvat, vaikka opiskelevat ja tekevät käytännössä samoja asioita. Osteopaattisen lääkärin koulutukseen on hieman helpompi päästä kuin lääkärin. Merkittävin käytännön ero lienee siinä, että osteopaateille opetetaan myös erilaisia manuaalisia hoitotekniikoita, kuten nivelkäsittelyitä, ja osteopaattista hoitofilosofiaa. (Gevitz 2004, 105–118, 165–181.)

Eurooppaan osteopatia päätyi Ison-Britannian kautta Yhdysvalloissa opiskelleen englantilaisen lääkärin ja osteopaatin perustaessa Lontooseen vuonna 1915 ensimmäisen oppilaitoksen (iO 2021, UCO 2021). Toisin kuin synnyinmaassaan, Euroopassa osteopatia on koko olemassaolonsa ajan pitänyt selvän pesäeron muihin hoitoaloihin ja pysynyt omanlaisenaan manuaalisen terapian alana. Osassa Euroopan maista, kuten Suomessa ja Isossa-Britanniassa, osteopatia on tunnustettu terveydenhuollon alaksi siinä missä kiropraktiikka tai jalkaterapiakin. Sen sijaan monessa maassa osteopaatteja ei ole hyväksytty osaksi terveydenhuollon ammattihenkilöitä, vaan se on sääntelemätöntä terveydenhuollon ulkopuolista toimintaa kuten energiahoitajien ja jäsenkorjaajien antama hoito. (Wiesener ym. 2012, EFFO 2021b.)

Vuodesta 1994 saakka suomalaiset osteopaatit ovat olleet osa terveydenhuoltoa nimikesuojattuina ammatillisina, ensin nimikkeellä koulutettu osteopaatti ja vuodesta 2008 alkaen lyhyemmin termillä osteopaatti ilman etuliitettä. Samaan aikaan nimikesuojauksen saivat koulutetun naprapaatin

(nykyisin naprapaatin) ja koulutetun kiropraktikon (nykyisin kiropraktikon) ammattinimikkeet. (Finlex 1994 ja 2007, Valvira 2021a).

Osteopaattien koulutus Suomessa

Suomessa osteopatiaan tutustuttiin ensimmäisen kerran jo vuonna 1934, kun Yhdysvalloissa osteopatiaa oletetusti opiskellut henkilö halusi aloittaa oman praktiikan ylläpidon. Hän ei kuitenkaan saanut oikeutta ammatinharjoittamiseen. 1900-luvun puolivälin jälkeen Suomessa toimi muutamia ulkomailla opiskelleita osteopaatteja, mutta heidän määränsä oli tiettävästi hyvin vähäinen. (Lehtonen 2021, 234–235, 250, 271–277) Määrä alkoi kasvaa, kun osteopatiakoulutus Suomessa alkoi yksityisessä Kairon instituutissa 1980-luvun lopussa. (Pellas 1997, 13, SOL 2021c).

Kaironin jalanjäljissä Suomessa käynnistyi muillakin tahoilla osteopatian koulutusta. 1990-luvun alussa eri tahot järjestivät joitakin lyhyitä osteopatian kursseja (Pellas 1997, 13). Ei ole tarkkaa tietoa, kuinka monta lyhytkurssin käynnystä on saanut Valviran laillistuksen. 1990-luvun puolivälissä oli mahdollista saavuttaa koulutetun osteopaatin nimikesuojaus Valviran edeltäjältä Terveystieteiden tutkimuskeskus TEOLta, mikäli näyttötutkinnossa kykeni osoittamaan omaavansa tarvittavat tiedot muun muassa anatomiasta, biomekaniikasta sekä osteopaattisista tutkimis- ja hoitomenetelmistä (Rantala 2021). Lyhytkurssien tai näyttötutkinnon kautta nimikesuojauksen saaneita osteopaatteja on ollut ilmeisesti vain kourallinen – jos sitäkään.

Osteopatian kenttä laajeni vuosina 1996 ja 2000. Ensin käynnistyi nelivuotisen ortopedisen osteopatian koulutusohjelma Seinäjoen Selkäkeskuksessa ja sittemmin osteopatian ammattikorkeakouluopetus Stadiassa Helsingissä. Molemmat koulutusohjelmat ovat edelleen toiminnassa mutta eri nimissä oppilaitoksissa.

Kairon Instituutti

Kairon Instituutissa opetus alkoi elokuussa

1988. Alkuun koulutus oli kolmivuotinen mutta muuttui vuodesta 1992 alkaen nelivuotiseksi. Koulutus suunnattiin henkilöille, jotka työskentelivät jo terveys- tai hyvinvointialalla. Ensimmäisessä kahdessa opetusryhmässä osteopatian opetus painotui enemmän nivelten manipulaatiohoitoihin kuin myöhemmässä vaiheessa. Instituutin rehtorin Antti Pietiäisen mukaan hoito oli alussa lähellä kiropraktiikkaa tai myöhempää osteopatian suuntausta ortopedista osteopatiasta. Pietiäinen kuitenkin vaati, että opetetun hoitomuodon tulisi muuttua pehmeämpään suuntaan tai muutoin osteopatian opetus koulussa lakkaisi. Pääopettaja Christer Pellas lähtikin tämän myötä opiskelemaan klassista osteopatiasta, kuten kraniaaliosteopatiasta, Englantiin. (Pellas 1997, Pietiäinen 2021.)

Kaironin uusi opetussuunnitelma valmistui vuonna 1992. Opettajina ja kehittäjinä merkittävässä roolissa toimivat Pellaksen ja Pietiäisen lisäksi ruotsalainen Sten Bolin ja englantilainen Margaret Bowyer. Hoitomuotoa alettiin kutsua tällöin klassiseksi osteopatiaksi. Sen ajateltiin olevan lähellä osteopatian alkuperäisten oppi-isien hoitoja ja filosofioita. Osteopatian kehittäjän oppilashan oli perustanut koulun Lontooseen ensimmäisen maailmansodan aikana, ja klassinen osteopatia oli siten suoraan alenevassa polvessa tulevaa tietotaitoa. (Kairon Instituutti 2009, Pietiäinen 2021.)

Osteopaattien nimikesuojauksen taustalla oli Pietiäisen ja Pellaksen pitkäaikainen työ TEO:n suuntaan 1990-luvun alussa. Samalla avautui ovi myös naprapaattien ja kiropraktikkojen nimikesuojaukselle. (Pietiäinen 2021.)

Opetus Kairon Instituutissa sisälsi valtaosan toiminta-ajastaan 32 lähiopetusviikkoa neljän vuoden aikana eli kahdeksan viikkoa vuodessa. Viides opiskeluvuosi otettiin käyttöön 2000-luvulla, kun ohjattu klinikkaharjoittelu tuli osaksi opetussuunnitelmaa. Lähiviikkojen määrä nousi ohjatun harjoittelun myötä neljällä, mutta varsinaisten opetusviikkojen määrä säilyi ennallaan. (Kairon Instituutti 2009, Pietiäinen 2021.)

Kaironissa järjestettiin yhteensä 13 osteopatian koulutusryhmää vuosien 1988–2009 välisenä aikana. Rehtori Pietiäinen

päätti luopua 2000-luvun lopussa osteopatian opetuksesta Instituutissa halutessaan keskittyä kehittämänsä tunneterapiakoulutuksen järjestämiseen. Osittain syynä oli myös pääopettajana toimineen Pellaksen vaihtuminen. (Pietiäinen 2021.)

Osteopatiakoulu Atlas

Klassisen osteopatian opetus ei päättynyt Suomessa Kairon Instituutin päätöksen myötä. Viimeisessä, vuonna 2009 valmistuneessa, Kaironin opiskelijaryhmässä ollut opiskelija halusi perustaa oman klassisen osteopatian koulun. Vuonna 2009 Espoossa aloittikin Osteopatiakoulu Atlas. Moni Kaironissa aiemmin toiminut opettaja siirtyi opettamaan tässä uudessa oppilaitoksessa. (Osteopatiakoulu Atlas 2021a, Pietiäinen 2021.)

Osteopatiakoulu Atlaksessa (Atlas) opetus on Kaironin esimerkin mukaisesti suunnattu terveydenhuollossa jo toimiville henkilöille, kuten koulutetuille hierojille ja fysioterapeuteille. Laajuus on 240 opintopistettä ja kesto neljä vuotta. Atlaksesta on valmistunut syksyyn 2021 mennessä kahdeksan ryhmää. Yhtä vuotta lukuun ottamatta joka vuosi on aloittanut uusi vuosikurssi. (Lehmuskoski 2021a ja 2021b, Osteopatiakoulu Atlas 2021b.)

Opetus pohjautuu nykyään osteopatian eurooppalaiseen CEN-standardiin, ja koulutus on auditoitu tätä varten. CEN-standardi sisältää laajasti erilaisia osteopaattisia hoitomenetelmiä – niin uudempia kuin perinteisiä. Esimerkiksi kraniaali- ja viskeraaliosteopatia kuuluvat standardin opetussisältöön. Viskeraaliosteopatia on 1980-luvulla Ranskassa kehitetty osteopaattinen hoitomenetelmä, jossa käsitellään sisäelinten alueita. (Guillaud ym. 2018, Lehmuskoski 2021a.)

Klassista osteopatiasta ei standardin myötä Atlaksessa enää tuoda samalla tavalla esille, vaan on päätetty käyttää termiä osteopatia ilman etuliitteitä. Koulutus sisältää kuitenkin entiseen tapaan kaikki klassisen osteopatian sisällöt. (Lehmuskoski 2021a.)

Neljän vuoden koulutuksen aikana yhdellä ryhmällä on opetusta kahdeksan viikkoa vuodessa. Opettajina toimii sekä suomalaisia että ulkomaisia osteopaatteja. Koulutuksen

hinta neljän vuoden ajalta on 31 158,19 euroa. Opetukseen ei kuulu korkeakouluopintoja. (Osteopatiakoulu Atlas 2021a, 2021b.)

Seinäjoen Selkäkeskus

Vuonna 1989 alkoi Jämsässä Timo Rantalan järjestämänä kaksi vuotta kestävä nivelmanipulaatiokoulutus. Rantala oli niitä harvoja, jotka saivat koulutetun osteopaatin nimikesuojauksen TEOLta ilman virallisen koulutuksen suorittamista. Kahden ensimmäisen lyhytkurssin jälkeen koulutus siirtyi ensin Seinäjoelle ja sittemmin Peräseinäjoelle. Opetuksen järjestäjänä toimi Seinäjoen Selkäkeskus. Opetus laajeni nelivuotiseksi vuonna 1996, ja suuntausta alettiin kutsua ortopediseksi osteopatiaksi. Toinen nelivuotinen ryhmä aloitti vuonna 1999, ja tällöin koulutukseen otettiin mukaan ammattikorkeakouluopinnot. Ne järjestettiin Seinäjoen ammattikorkeakoulussa ja olivat laajuudeltaan noin puolen vuoden mittaiset (Rantala 2021.)

”Ortopedisen” koulutussuunnan kehittäjä Rantala ei halunnut sekoittaa hoitomuotoa klassiseen osteopatiaan suurien hoitotekniikoiden ja hoitofilosofien eroavaisuuksien vuoksi. Ortopedinen osteopatia pohjautui alusta saakka voimakkaasti ortopedisiin kliinisiin testeihin, neurologian ja anatomian osaamiseen sekä radiologiaan. Pääopettajana toimi Rantala, mutta sen lisäksi erikoislääkäreillä ja ammattikorkeakoululla oli merkittävä osuus opetuksessa. Taustalla oli silloisen TEO:n kanssa tehty sopimus, jolla varmistettiin monipuolinen terveydenhuollon koulutus ja mahdollistettiin koulutetun osteopaatin nimikesuojaus. (Rantala 2021.)

Seitsemäs ja viimeinen nelivuotinen koulutus käynnistyi vuonna 2006. Vastuupettaja Rantala halusi kuitenkin vähentää työtaakkaansa ja luopua opetuksen järjestämistä vastuusta. Hän päätyi myymään koulutuksen kahdelle silloiselle opiskelijalleen, jotka toimivat hierontakoulun opettajina Helsingissä. Sopimukseen kuului, että Rantala vastaisi vielä kahden ensimmäisen ryhmän opettamisesta uudessa oppilaitoksessa. Ortopedisen osteopatian opetus jatkuikin Helsingissä Pasilassa. (Rantala 2021.)

Ortopedisen osteopatian koulutuskeskus

Osteopatian opetus Ortopedisen osteopatian koulutuskeskuksessa (OOKK) alkoi vuoden 2008 helmikuussa. Ensimmäiset kolme ryhmää, eli vuosina 2008, 2009 ja 2010 aloittaneet, suorittivat ammattikorkeakouluopinnot vanhaan malliin vielä Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. Vuodesta 2013 eteenpäin järjestämisestä on vastannut Laurea-ammattikorkeakoulu. Opetus järjestetään Laurean Tikkurilan kampuksella. Osteopaatin 240 opintopisteen tutkinnosta Laureassa on opiskeltu 34–38 opintopistettä. Aineet ovat sisältäneet muu muassa terveydenhuollon lainsäädäntöä, vieraita kieliä ja erikoislääkärien luentoja. (Haikonen 2021, Laurea 2016 ja 2019.)

Opetussuunnitelma OOKK:ssa jatkui aluksi samankaltaisena kuin se oli ollut Seinäjoen Selkäkeskuksessa aiemmin. Pääsyvaatimuksena myös säilyi aiempi terveydenhuollon tutkinto. Vuodesta 2015 alkaen opetussuunnitelmaa uudistettiin nykyaikaista näyttöön perustuvaa terveydenhuoltoa korostavaksi. Joistakin tutkittuun tietoon perustumattomista hoitomuodoista luovuttiin, ja opetus keskittyi tuki- ja liikuntaelinvaijien hoitoon sekä yleiseen terveyden edistämiseen. Manuaaliterapian lisäksi terapeuttisen harjoittelun ja kuntoutuksen roolia nostettiin merkittävästi. Passiivinen hoito-ote vaihtui aktiivisempaan, kuntoutujan omaa roolia korostavaan suuntaan. (Haikonen 2021, OOKK 2021b.)

CEN-standardia OOKK:ssa ei ole toistaiseksi haluttu ottaa käyttöön, koska auditointi vaatisi kraniaali- ja viskeraaliosteopatian opettamista osana koulutusohjelmaa. OOKK:n näkemyksen mukaan tutkimusnäyttöä ei ole tarpeeksi perustelemaan hoitojen vaikuttavuutta. (Haikonen 2021.)

Osteopatiaopiskelijoilla on opetusta 44 lähiopetusviikkoa neljän vuoden aikana. Näistä kymmenen järjestetään Laureassa. Lähiopetusviikkojen lisäksi on erikoislääkäri- tai asiantuntijaluentoja muutamina viikonloppuina sekä etäseminaareja tietyistä teoria-aiheista lähiopetusviikkojen ulkopuolella. Koulutuksen hinta neljän vuoden ajalta on 22 400 euroa. Vuoden 2021 syksyyn mennessä

OOKK:sta on valmistunut kymmenen ryhmää. Lisäksi neljä ryhmää opiskelee tällä hetkellä rinnakkain. (Haikonen 2021, OOKK 2021a, Opetussuunnitelma OOKK 2021.)

Ammattikorkeakoulu – Stadia ja Metropolia

Ammattikorkeakoulu Stadiassa Helsingissä alkoi vuonna 2000 ensimmäinen, ja toistaiseksi ainoa, ammattikorkeakoulutasoinen osteopatian opetus Suomessa. Oppilaitos vaihtoi nimensä vuonna 2008 Metropolia Ammattikorkeakouluksi. (Metropolia 2015.)

Osteopatian opetus on Metropoliaassa nelivuotista päiväopiskelua. Aiempaa terveydenhuollon tutkintoa ei tarvita opintojen aloittamiseen. Haku aika on kerran vuodessa, ja opiskelu on yksityisistä oppilaitoksista poiketen ilmaista. Metropolia on auditoitu CEN-standardiin. Opetus sisältää niin klassisen kuin viskeraaliosteopatian, erilaisia pehmytkudostekniikoita ja nivelmanipulaatioita. Opiskeluihin kuuluva työharjoittelu toteutetaan Metropolian omissa HyMy-kyläissä. (Metropolia 2021a ja 2021b.)

Metropoliaassa alkoi vuoden 2021 syksyllä ensimmäinen Suomessa järjestetty osteopatian ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Koulutuksen Metropolia järjestää yhteistyössä ruotsalaisen Skandinaviska Osteopathögskolanin kanssa. Tutkinnon laajuus on 90 opintopistettä, ja sen suorittamalla saa tutkinnon osteopaatti (yamk). Koulutukseen hakukelpoisia olivat suomalaisessa ammattikorkeakoulussa tai ulkomaisessa korkeakoulussa opiskelleet sekä suomalaisesta CEN-standardia noudattavasta muusta kuin ammattikorkeakoulusta valmistuneet osteopaattit. (Metropolia 2021c, Rinne 2021.)

Määrä ja koulutustausta

Valvira merkitsee suoraan kaikki ammattikorkeakoulusta valmistuneet osteopaattit Terhikki-rekisteriin nimikesuojatuiksi terveydenhuollon ammattilaisiksi. Sen sijaan sääntelemättömistä eli yksityisistä oppilaitoksista valmistuneet joutuvat hakemaan nimikesuojausta Valviralta erikseen. (Valvira 2021b ja 2021c).

Vaikka kaikki nimikesuojatut osteopaattit Suomessa näkyvät Terhikin rekisterissä osteopaatteina, Valvira merkitsee valmistuneet eri tavoin. Valvirasta saadun tiedon mukaan ”Osteopaatti AMK” rekisterimerkinnän saavat vain ammattikorkeakoulusta valmistuneet osteopaattit. Osteopatiakoulu Atlaksesta ja Ortopedisestä osteopaatin koulutuskeskuksesta valmistuneet kirjataan rekisteriin merkinnällä «osteopaatin koulutus». (Mikkonen 2018.) Lisäksi ulkomailta valmistuneet merkitään vielä erikseen (Kairakari 2021.)

Suomessa oli 15.10.2021 nimikesuojattu osteopaatin ammattioikeus voimassa 621 henkilöllä. Heistä 574 oli alle 65-vuotiaita. Nimikesuojattuja naprapaateja oli rekisterissä 232 henkilöä, joista 206 oli alle 65-vuotiaita. Nimikesuojattuja kiropraktikkoja puolestaan oli rekisterissä 126 henkilöä, ja näistä 114 oli alle 65-vuotiaita. (Kairakari 2021.)

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita osteopaatteja, eli Stadiassa tai Metropoliaassa opiskelleita, oli 232 henkilöä, mikä on hieman yli kolmannes kaikista valmistuneista. Ulkomailla tutkinnon oli opiskellut 15 henkilöä. 374 henkilöä oli suorittanut sääntelemättömän tutkinnon kotimaassa. (Kairakari 2021.)

Yhdistykset

Osteopaateilla on Suomessa kaksi edunvalvontayhdistystä: Suomen Osteopaattiliitto ry (SOL) ja Suomen ortopediset osteopaattit ry (Soory). Jäsenet ovat jakautuneet melko tasaisesti kahteen yhdistykseen: SOL:ssa jäseniä oli 140 valmistunutta sekä lisäksi 30 opiskelijajäsentä, Sooryssä puolestaan 124 valmistunutta ja 22 opiskelijaa. (EFFO 2021c, Lindholm 2021, Soory 2021.) Järjestäytymisaste osteopaateilla on siis noin 45 prosenttia.

Yhdistykset ovat perinteisesti olleet vain tietyistä kouluista valmistuneiden osteopaattien edunvalvojia ja ottaneet ainoastaan näitä jäsenikseen: SOL ammattikorkeakoulusta ja Atlaksesta sekä tämän edeltäjästä, Kairon Instituutista. Soory puolestaan hyväksyy vain Ortopedisestä osteopatian koulutuskeskuksessa ja tämän edeltäjässä Seinäjoen Selkäkeskuksessa opiskelleet. Vuodesta 2021

alkaen SOL on sallinut myös ortopedisten osteopaattien liittyä jäsenikseen. (SOL 2021b, Soory 2021.)

Yhdistykset ovat myös hyvin integroituneita edustamiinsa oppilaitoksiin: SOLin hallituksen seitsemästä varsinaisesta jäsenestä puheenjohtaja sekä kolme rivijäsentä toimii osteopatian opettajana joko ammattikorkeakoulu Metropoliasissa, Osteopatiakoulu Atlaksessa tai molemmissa (SOL 2021a). Sooryn hallituksen viidestä jäsenestä yksi on opettajana OOKK:ssa (Soory 2021). SOL:ssa siis 57 prosenttia ja Sooryssa 20 prosenttia hallituksen jäsenistä ovat osteopatian opettajia.

Edunvalvonnan lisäksi yhdistykset antavat lausuntoja edustamiensa oppilaitosten koulutuksista. Esimerkiksi vuonna 2014 SOL antoi Valviralle Atlaksen koulutusohjelmaa puoltavan lausunnon Valviran selvitettyä osteopatiakoulujen toimintaa. (Mikkonen 2018.)

Lopuksi

Osteopatia on suurin suomalaisen pitkän koulutuksen vaativista manuaaliterapian aloista. Määrä on yli 2,5-kertainen naprapaattien ja viisinkertainen kiropraktikkojen määrään nähden. Tästä huolimatta pitkän koulutuksen saaneiden manuaaliterapian ammattilaisten kokonaismäärä Suomessa on vähäinen. Tämä on tietääksemme ensimmäinen katsaus, jossa pyritään selvittämään laajemmin osteopatian historiaa ja valmistuneiden ammattilaisten määriä Suomessa.

Osteopatian kenttä Suomessa on kirjava, ja eri oppilaitosten välillä on eroja opetussuunnitelmien tasolla. Näyttöön perustuvan terveydenhuollon asettamat vaatimukset ulottuvat kuitenkin kaikkien Valviran hyväksymien, terveydenhuollossa toimivien ammattilaisten toimintaan ja asettavat raamit koulutuksille. Suomalaiset osteopatian järjestöt eivät ole toistaiseksi ottaneet julkisesti kantaa tai tehneet näyttöön perustuvia arvioita osteopatiassa käytettyjen hoitomuotojen tehosta ja vaikuttavuudesta.

Tämän artikkelisarjan toisessa osassa tarkastelemme osteopaattikoulutuksessa olevia erilaisia hoitomenetelmiä. Lisäksi

tutustumme interventioista esitettyihin vaikutusmekanismeihin ja filosofioihin.

Tulosten merkitys: Osteopatia on kasvattanut jalansijaa manuaaliterapian alana Suomessa viimeisen 30-vuoden aikana. Alan ammattilaisten määrä kasvaa vuosittain, mutta pysynee alle tuhannessa vielä pitkään. Kuntoutuksen kokonaistenäkökulmasta manuaaliterapian alat – osteopatia, naprapatia ja kiropraktiikka – ovat toistaiseksi pysyneet vähäisessä roolissa, kun manuaaliterapeutit toimivat vain yksityisellä sektorilla.

Tiivistelmä

Osteopatia on manuaaliterapiaan eli käsin tehtävään hoitoon perustuva terveydenhuollon ala. Osteopaatit ovat nimikesuojattuja ammattihenkilöitä, jotka rekisteröidään Valviran Terhikki-rekisteriin. Osteopatian juuret ovat 1800-luvun lopun Yhdysvalloissa, josta se kulkeutui 1900-luvulla Eurooppaan. Suomessa osteopaatteja on koulutettu vuodesta 1988, ja nimikesuojauksen osteopaatit saivat vuonna 1994 samaan aikaan naprapaattien ja kiropraktikkojen kanssa. Tällä hetkellä osteopatiaa opetetaan Suomessa kolmessa oppilaitoksessa: yhdessä ammattikorkeakoulussa ja kahdessa yksityisessä osteopatiakoulussa. Yhteensä Terhikkiin rekisteröityjä osteopaatteja on 621, joista ammattikorkeakoulusta valmistuneita on 232 ja yksityisistä oppilaitoksista 374.

Asiasanat: osteopatia, manuaaliterapia, koulutus, historia, ammattilaisten määrä

Kiitokset

Haluamme kiittää kaikkia tietolähteitämme, jotka mahdollistivat tämän artikkelin kirjoittamisen. Erityisesti haluamme osoittaa arvostuksemme vastauksista Kairon Instituutin rehtorille Antti Pietiäiselle ja ortopedisen osteopatian kehittäjälle Timo Rantalalle, jotka antoivat meille

merkittävästi uutta tietoa osteopatian suomalaisesta historiasta 1980-luvulta alkaen. Lisäksi haluamme kiittää hammaslääkäri Vladimir Heiskasta ja toimittaja Juha Matias Lehtosta arvokkaista kommenteista ja neuvoista artikkelin kirjoittamiseen liittyen.

Elessar Hopeapuu, TtM, fysioterapeutti, osteopaatti, koulutettu hieroja, tutkintovastava, Ortopedisen osteopatian koulutuskeskus (Helsinki), Tarton yliopisto

Anssi Ulvinen, jalkaterapeutti, osteopaatti, opintosuunnittelija, Ortopedisen osteopatian koulutuskeskus (Helsinki)

Lähteet

- ATSU – Andrew Taylor Still University of Health Sciences (2021) A.T. Still Biography. Verkkosivusto: <https://www.atsu.edu/museum-of-osteopathic-medicine/museum-at-still>. Viitattu 20.10.2021.
- EFFO – European Federation of Forum for Osteopathy (2021a) Description of Osteopathy. Verkkosivusto: <https://www.effo.eu/description-of-osteopathy/>. Viitattu 8.10.2021.
- EFFO – European Federation of Forum for Osteopathy (2021b) Regulation of Osteopathy in Europe. Verkkosivusto: <https://www.effo.eu/regulation-in-europe/>. Viitattu 8.10.2021.
- EFFO – European Federation of Forum for Osteopathy (2021c) Suomen Osteopaattiliitto Ry – Finlands Osteopatiförbundet Rf. Verkkosivusto: <https://www.effo.eu/members/suomen-osteopaattiliitto-ry-finlands-osteopatiforbund-rf/>. Viitattu 13.10.2021.
- Finlex (1994) Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28.6.1994/559. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>.
- Finlex (2007) Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä 1 §, 20.12.2007/1338. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940564>.
- Gevitz N (2004) The DOs: Osteopathic Medicine in America. 2nd ed. The Johns Hopkins University Press, Baltimore, U.S.A.
- Guillaud A, Darbois N, Monvoisin R, Pinsault N (2018) Reliability of diagnosis and clinical efficacy of visceral osteopathy: a systematic review. BMC Complement Altern Med 18, 1, 65. <https://doi.org/10.1186/s12906-018-2098-8>.
- Haikonen J (2021) Puhelinkeskustelu E. H.:n kanssa 24.10.2021.
- io – The Institute of Osteopathy (2021) History of Osteopathy. Verkkosivusto: <https://www.ioosteopathy.org/the-io/history-of-osteopathy/>. Viitattu 30.10.2021.
- Kairakari A (2021) Sosiaali- ja terveystieteiden valvontavirasto Valvira. Sähköinen tiedonanto 18.10.2021.
- Kairon instituutti (2009) Klassisen osteopatian OPS, diplomiosteopaatin koulutusohjelma.
- Laurea – Laurea-ammattikorkeakoulu (2016) Ortopedinen osteopatia – AMK-opinnot 2016–2018.
- Laurea – Laurea-ammattikorkeakoulu (2019) Ortopedinen osteopatia – AMK-opinnot 2019–2021.
- Lehmuskoski T (2021a) Puhelinkeskustelu A. U.:n kanssa 27.10.2021.
- Lehmuskoski T (2021b) Sähköinen tiedonanto 29.10.2021.
- Lehtonen JM (2021) Terveys ja humpuuki. Kaikki mikä parantamisessa on mennyt vikaan. Tammi, Helsinki.
- Lindholm M (2021) Puhelinkeskustelu E. H.:n kanssa 20.10.2021.
- Metropolia (2015) Osteopatian tutkinnon 15-vuotinen menestystarina. 28.09.2015. Verkkosivusto: https://www.metropolia.fi/ajankohtaista/uutiset/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=5213&cHash=6847260b158f6212f387ef8ca7510b96. Viitattu 9.10.2021.
- Metropolia (2021a) Opetussuunnitelmat osteopatia. Verkkosivusto: <https://opinto-opas.metropolia.fi/fi/88094/fi/70310/SXF21S1/year/2021>. Viitattu 30.10.2021.
- Metropolia (2021b) Osteopatiapalvelut opiskelijatyönä. Verkkosivusto: <https://www.metropolia.fi/fi/asiakastyot-ja-palvelut/hyvinvointi-ja-terveyskyla/osteopatiapalvelut>. Viitattu 30.10.2021.
- Metropolia (2021c) Osteopatia, ylempi AMK-tutkinto, Master's Degree in Osteopathy. Verkkosivusto: <https://www.metropolia.fi/fi/opiskelu-metropoliassa/ylemmat-amk-tutkinnot/osteopatia>. Viitattu 30.10.2021.
- Mikkonen M (2018) Ryhmäpäällikkö, Valvira. Sähköinen tiedonanto 29.10.2018.
- OOKK – Ortopedisen osteopatian koulutuskeskus (2021a) Koulutus. Verkkosivusto: <https://www.oock.fi/koulutus>. Viitattu 30.10.2021.
- OOKK – Ortopedisen osteopatian koulutuskeskus (2021b) Ortopedinen osteopatia. Verkkosivusto: <https://www.oock.fi/ortopedinen-osteopatia>. Viitattu 30.10.2021.
- Opetussuunnitelma OOKK (2021) Opetussuunnitelma 2021–2025. Ortopedisen osteopatian koulutuskeskus.
- Osteopatiakoulu Atlas (2021a) Koulu. Verkkosivusto: <https://osteopatiakoulu.fi/koulu/>. Viitattu 30.10.2021.
- Osteopatiakoulu Atlas (2021b) Opiskelu. Verkkosivusto: <https://osteopatiakoulu.fi/opiskelu/>. Viitattu 30.10.2021.
- Pellas C (1997) Klassisen osteopatian perusteet. Natura Medicina, Espoo.
- Pietiäinen A (2021) Rehtori. Kairon Instituutti. Puhelinkeskustelu E. H.:n kanssa 19.10.2021.
- Rantala T (2021) Puhelinkeskustelu E. H.:n kanssa 9.10. ja 24.10.2021.

- Rinne S (2021) Metropolian tutkintovastaava. Sähköinen tiedonanto 19.1.2021.
- SOL – Suomen osteopaattiliitto (2021a) Hallitus. Verkkosivusto: <https://osteopaattiliitto.fi/hallitus/>. Viitattu 14.10.2021.
- SOL – Suomen osteopaattiliitto (2021b) Osteopaattiliiton jäsenyys. Verkkosivusto: <https://osteopaattiliitto.fi/liity-jaseneksi/>. Viitattu 14.10.2021.
- SOL – Suomen osteopaattiliitto (2021c) Osteopatian historia. Verkkosivusto: <https://osteopaattiliitto.fi/historia/>. Viitattu 8.10.2021.
- Soory – Suomen ortopedisen osteopaatit ry (2021) Sähköiset tiedonannot 13.10.2021 ja 1.11.2021, puheenjohtaja Mia Lindholm.
- Still AT (1897) *Autobiography of A. T. Still*. Published by the author, Kirksville, U.S.A.
- Still AT (1910) *Osteopathy Research and Practice*. Published by the author, Kirksville, U.S.A.
- UCO – University College of Osteopathy (2021) A brief history of osteopathy. <https://www.uco.ac.uk/about-osteopathy/what-osteopathy/brief-history-osteopathy>. Viitattu 30.10.2021.
- Valvira (2021a) Ammattioikeudet. Verkkosivusto: <https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet>. Viitattu 9.10.2021.
- Valvira (2021b) Osteopaatit. Verkkosivusto: https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/hakemusohjeet/suomessa_koulutetut/osteopaatit. Viitattu 9.10.2021.
- Valvira (2021c) Koulutus Suomessa. Verkkosivusto: <https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/koulutus-suomessa>. Viitattu 9.10.2021.
- Wiesener S, Falkenberg T, Hegyi H, Hök J, Roberti di Sarsina P, Fønnebo V (2012) Legal status and regulation of CAM in Europe. Part I - CAM regulations in the European countries. https://cam-europe.eu/wp-content/uploads/2018/09/CAMBrella-WP2-part_1final.pdf. Viitattu 9.10.2021.
- Ylinen J, Piispanen J, Silen K, Airaksinen O (1996) Manipulaatiokoulukunnat kiropraktiikka, naprapatia ja osteopatia - vaihtoehtohoidoista lääketieteeseen. *Duodecim* 112, 14, 1264–1273.